

Title:

Vuk-Pavlović, Pavao

Person type:

Osoba

History:

Pavao Vuk-Pavlović (Koprivnica, 02.02.1894. - Zagreb, 13.11.1976.), filozof.

Gimnaziju završio u Zagrebu (1912.), nakon toga studirao na Sveučilištu u Leipzigu, gdje je slušao Wundta, Volkelta i Sprangera. Zbog rata prekinuo školovanje u spomenutom gradu i nastavio ga u Zagrebu, te 1921. doktorirao disertacijom "Spoznaja. Metodologički pokušaj s osobitim obzirom na problem očitosti". Usavršavao se u Berlinu. Godine 1922. imenovan nastavnikom na III. realnoj gimnaziji. Dopisni član JAZU od 1928. godine. Od 1929. do 1941. docent na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, od 1948. radio u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu kao viši bibliotekar, tri godine kasnije umirovljen. Godine 1958. izabran za izvanrednog, a 1961. za redovitog profesora na Filozofskom fakultetu u Skoplju. Godine 1972. vratio se u Zagreb. U svojim se radovima ponajviše bavio spoznajnoteorijskim i metafizičkim te aksiološkim i estetičkim problemima. Djela: "Spoznaja i spoznajna teorije" (1926.), "Opravdanje vjere" (1933.), "Razvaline" (1964.), "Duševnost i umjetnost" (1976.).

Place:

Koprivnica (KOPRIVNICA)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1894-1976 g.

Functions:

Filozof

Title:

Brnobić Humski, Josip

Person type:

Osoba

History:

Muzički pedagog, dirigent i skladatelj Josip Brnobić rođen je u Brnobićima kod Huma 5.11.1894. Po završetku talijanske osnovne škole i jednogodišnje pripravnice, maturira 1913. na Hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Od 1913. radi kao pomoćni učitelj na osnovnim školama u Pazinu i Čepiću, a 1916. polaže ispit zrelosti za pučke škole na Učiteljskoj školi u Kastvu. Školske 1918/1919. imenovan je na mjesto učitelja pjevanja na Hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Tijekom službovanja u Pazinu angažirano sudjeluje u djelatnostima Hrvatske čitaonice u Pazinu, te radi kao tajnik Odbora za promicanje učiteljskih interesa za Istru. Od 1920. do 1923. studira na Muzičkom konzervatoriju u Ljubljani. Po završetku studija preuzima mjesto dirigenta (1924-1928) pjevačkog društva „Slavec“ i radi kao muzički pedagog u gimnazijama u Ljubljani (1924-1928), Bihaću (1928-1929), Skopju (1930-1938), gdje usporedno vodi pjevačko društvo „Vardar“ i „Mokranjac“, Beogradu (1938-1942) i Vršcu (1942-1951), gdje radi na Učiteljskoj školi te utemeljuje osnovnu glazbenu školu i pjevački zbor „Žarko Zrenjanin“. Od 1951. do umirovljenja 1960. obavlja dužnost direktora glazbene škole u Rijeci, te ravna zborom „Jedinstvo“. Umro je u Rijeci 1984. godine.

Svoje glazbeno i pedagoško iskustvo objavio je 1938. godine u udžbeniku za I. i II. razred srednjih škola „Teoretsko-praktična škola pjevanja“, koji je bio u službenoj uporabi do 1946. godine. Tijekom obrazovanja i kasnije karijere bavi se skladanjem. Nakon prvijenca „Oblaček“, napisanog u Pazinu tijekom školovanja 1913., komponirao je tridesetak skladbi za soliste, zborove i orkestar te liturgijsko izvođenje, te glazbeni kazališni komad namijenjen djeci „Pingvini“.

Place:

Pazin

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

05.11.1894.

Title:

Truhelka, Ćiro

Person type:

Osoba

History:

Ćiro Truhelka (Osijek, 02.02.1865. - Zagreb, 18.09.1942.), arheolog i povjesničar.

Povijest umjetnosti i arheologiju diplomirao i doktorirao u Zagrebu. Kratko vrijeme radio kao kustos u Strossmayerovoj galeriji slika. Od 1886. boravio u Sarajevu gdje je sudjelovao u pripremama za osnivanje Zemaljskog muzeja BiH (1888.), u kojemu je bio prvi kustos, a od 1905. i direktor. Niz godina uređivao "Glasnik Zemaljskog muzeja za Bosnu i Hercegovinu", a sudjelovao je i u izdavanju časopisa "Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Herzegovina".

Od 1926. do 1931. godine radio na Sveučilištu u Skoplju, a nakon umirovljenja preselio u Zagreb.

Predmet Truhelkinog proučavanja bila je prije svega prethistorijska arheologija, ali se bavio i antikom, srednjovjekovnim spomenicima, paleografijom, numizmatikom, etnologijom i poviješću. Posebno se istaknuo u proučavanju stećaka i bosanske srednjovjekovne paleografije. Istraživao je ilirske grobove na Glasincu i sojeničko naselje u Donjoj Dolini. Značajniji su mu radovi "Gromile na Glasincu" ("Glasnik Zemaljskog muzeja BiH", 1899.), "Prehistorička sojenica u koritu Save kod Donje Doline" (isto, 1901.), "Sojenica u Donjoj Dolini" (isto, 1902., 1903., 1904., 1906.), "Prilozi rimskoj arheologiji Bosne i Hercegovine" (isto, 1892.), "Natpis Kulina bana" (isto, 1898.), "Srednjovjekovni stećci Bosne i Hercegovine" (1941.), "Slavonski banovci" (isto, 1897.) i dr.

Place:

Skoplje (Makedonija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1865-1942 g.

Functions:

Arheolog i povjesničar

Title:

Matasović, Josip

Person type:

Osoba

History:

Josip Matasović (Vrpolje, 18.08.1892. - Zagreb, 10.02.1962.), hrvatski povjesničar, arhivist i sveučilišni profesor. Osnovnu školu pohađao je u Kladnju i Ljubinj, a u Vinkovcima gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1911. upisuje povijest i geografiju, a iduće godine studij nastavlja u Zürichu te godinu dana kasnije u Beču. Tamo je 1915. postigao doktorat iz povijesti disertacijom o problemu srednjovjekovnih dualističkih krivovjerja u suvremenoj i novijoj historiografiji do sredine 19. stoljeća. Iste godine biva postavljen za namjesnog učitelja, a uskoro zatim i za profesora na vinkovačkoj gimnaziji, odakle je 1920. premješten za kustosa Hrvatskog narodnog muzeja u Zagrebu, Odjel za umjetnost i umjetni obrt (današnji Muzej za umjetnost i obrt). U ožujku 1924. imenovan je docentom za Povijest novoga vijeka na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Skopju, gdje 1934. postaje redoviti profesor i predaje sve do travnja 1941. godine. Uspostavom NDH postaje savjetnik Ministarstva bogoštovlja i nastave te mu se ujedno povjerava i dužnost ravnatelja Državnog arhiva u Zagrebu (današnji Hrvatski državni arhiv). Ovu će dužnost obavljati sve do umirovljenja 1958. godine. Osim toga, u razdoblju od 1943. do 1945. predavao je Povijest opće i hrvatske kulture na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a sveučilišnu djelatnost nastavlja i nakon rata, kada je 1946. imenovan za honorarnog redovnog profesora pomoćnih povijesnih znanosti na istom Fakultetu, gdje će 1959. također biti umirovljen.

Place:

Vinkovci (VINKOVCI)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1892-1962 g.

Functions:

Matasovićev znanstveni interes obuhvaćao je najrazličitija područja društvenog života, od trgovine do kućnog namještaja, pučkog folklor i krivovjerja. Premda je svoju djelatnost započeo s disertacijom iz srednjovjekovne povijesti, od 1919. Matasović svoju pažnju prvenstveno usmjerava hrvatskoj povijesti 17-19. stoljeća. Većina njegovih djela i rasprava izrađenih na temelju arhivskog gradiva odnosi se upravo na ovo razdoblje, a osim toga se bavio i proučavao pomoćne povijesne znanosti.

Osim svojim radovima, J. Matasović je u povijesnoj znanosti ostavio velik trag časopisom "Narodna starina", koji se bavio poviješću kulture i etnografije južnih Slavena. On je za cijelo vrijeme postojanja i izlaženja časopisa (1922. - 1940.) djelovao kao njegov izdavač i urednik. Boreći se čitavo vrijeme s dugovima oko financiranja "Narodne starine", Matasović je na kraju bio prinuđen obustaviti njeno izlaženje. Časopis je obilovao kulturno-povijesnim priložima i prikazima koji su osvjetljavali kulturnu prošlost Balkanskog poluotoka i južnih Slavena u širokom rasponu od antičkog doba do 20. stoljeća, a sâm je Matasović bio jedan od glavnih

autora. Pri tome je za svoja istraživanja uglavnom koristio arhivsko gradivo kao što je korespondencija, dnevnici, oporuke, stari kalendari i računi. Neke od tema koje je u časopisu obradio ticale su se povijesti gradova Zagreba i Osijeka, političko-vojne povijesti Hrvatske u 17. stoljeću, dok su neki njegovi prilozi ostali nedovršeni, primjerice istaknuti rad o poznatom zagrebačkom trgovcu Milpocheru poznatom i pod nazivom knez Lenard, uvaženoj ličnosti Zagreba u 17. stoljeću. Ova studija nadilazi granice svoga naslova jer se zapravo govori i o prilikama u Hrvatskoj i Sloveniji u tom vremenu. Osim povijesnih priloga Matasović je u Narodnoj starini objavljivao i arhivsko gradivo, primjerice pisma pojedinih osoba te rasprave s područja pomoćnih povijesnih znanosti.

Title:

Prličko, Petre

Person type:

Osoba

History:

Petre Prličko (13.03.1907. - 16.11.1995.), makedonski glumac i kazališni redatelj. Započeo karijeru 1923. kao putujući glumac, 1939. postao član Narodnoga pozorišta u Skoplju. Za II. svjetskog rata djelovao je na oslobođenom teritoriju, a od 1945. bio je član Makedonskoga narodnoga teatra. Ostvario je niz dojmljivih karakterno-komičnih kreacija u klasičnome repertoaru (Molièreov Argan u Umišljenom bolesniku), u djelima B. Nušića, R. Marinkovića i K. Čašule, te u ruskoj realističkoj drami (A. N. Ostrovski, M. Gorki). Pojedina je od tih djela i režirao. Od 1952. glumio i u filmovima, a često je nastupao i na televiziji.

Place:

Skoplje (Makedonija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Makedonski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1907-1995 g.

Functions:

Glumac

Title:

Filipović, Ivan

Person type:

Osoba

History:

Ivan Filipović (Skopje, 20.12.1936. - Zagreb, 15.09.1974.), arhivist. U Zagrebu završio klasičnu gimnaziju 1955. i diplomirao na Filozofskom fakultetu 1960. Bio je profesor u gimnaziji u Virovitici (1960.-1962.), arhivist u Arhivu Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv) u Zagrebu (1963.-1965.) i u Pokrajinskom arhivu u Kopru (1968.) te profesor talijanske gimnazije u Piranu (1968./1969.) i ponovo arhivist u Arhivu Hrvatske do kraja života. Tu je sudjelovao u priređivanju za tisak edicije Zaključci Hrvatskog sabora (4-10, Zagreb 1964.-1974.), te u prikupljanju i objavljivanju građe za seljačku bunu 1573. ("Arhivski vjesnik", 1968.-1969., 1971.-1972.) i za seljačke bune XV-XVIII. st. (Ibid, 1973.).

Place:

Skoplje (Makedonija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1936-1974 g.

Functions:

Kao vrlo dobar poznavatelj njemačke paleografije sudjelovao na istraživanju materijala na spomenutu temu u arhivima Beča, Budimpešte i Graza. O istraživanju arhivske građe za bunu 1573. izvijestio je s J. Adamčekom ("Arhivski vjesnik", 1971) i samostalno ("Radovi Instituta za hrvatsku povijest", 1973). Pisao i o načelima znanstveno-kritičkog objavljivanja arhivskih dokumenata ("Arhivski vjesnik", 1972), a člancima, prikazima i prijevodima surađivao u periodicima "Suvremena lingvistika" (1962), "Arhivski vjesnik" (1963-1966, 1968-1970, 1972-1973, u razdoblju od 1976-1979 posmrtno su objavljeni dijelovi njegovih istraživanja), "Farmaceutski vestnik" (Ljubljana 1967, 1969), "Istarski mozaik" (1967-1969, 1973) i dr.

Bio je suradnik Slovenskog biografskog leksikona te neimenovani suradnik R. Simeona u Enciklopedijskom rječniku lingvističkih naziva 1-2 (Zagreb 1969). Sastavio katalog izložbe dokumenata Povijesnog arhiva u Kopru ("Stare listine pripovedujejo", Kopar 1966) i izložbe "Seljačka buna 1573." (Zagreb 1973).

Title:

Bek, Viktor August

Person type:

Osoba

History:

Viktor August Bek (26.08.1888. - 20.10.1974.), dramski glumac i redatelj. Djetinjstvo proveo s roditeljima na Braču, gdje mu je otac služio vojsku. Po povratku 1899., pohađao je srednju školu u Srijemskoj Mitrovici, a graditeljsku u Zagrebu. Usporedo je učio glumu kod Đ. Prejca. Nastupio je 1909. u Zagrebačkom kazalištu. Ne dobivši stalni angažman, pristupio je putujućoj družini P. Čirića i R. Mlinarića. Na poziv intendanta N. Fallera prešao je 1910. u HNK u Osijeku, gdje je od 1911. stalno angažiran. Godine 1912. nastupa s putujućom družinom tog kazališta u Bosni i Dalmaciji. Kao stipendist osječkog kazališta u sezonama 1911./1912. - 1913./1914. boravio je 18 mjeseci u Beču učeći glumu i režiju. U sezoni 1924./1925. bio je glumac i redatelj u Sarajevu, 1925./1926. u Splitu, 1926. - 1928. ponovo u Sarajevu, a 1928. trajno prelazi u Zagreb, da bi istodobno kao redatelj djelovao u Varaždinu, Skopju, Mostaru i Karlovcu. U HNK Zagreb glumio je do 1954., kada na Gavellin poziv prelazi u Zagrebačko dramsko kazalište odnosno Kazalište Gavella. Dobio je više priznanja: Sterijinu nagradu (1958.), Nagradu grada Zagreba (1960.), te za životno djelo Nagradu Vladimir Nazor (1970.). Glumio je u kazalištu, u više radio-drama i na televiziji, te u filmovima. Bavio se i prevodilačkim radom (preveo je nekoliko kazališnih komada s njemačkog).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1888-1974 g.

Functions:

Glumac, redatelj

Title:

Šatev, Pavel

Person type:

Osoba

History:

Pavel Šatev (Kratovo, 02.06.1882. - Bitola, 31.01.1951.), socijalist i revolucionar, pripadnik VMRO-a.

Školovao se u Kratovu, Skopju i Solunu, gdje je i maturirao školske godine 1899./1900. Nedugo zatim pristupa revolucionarnom kružoku "Gemedjijij" (Brodari) i sudjeluje u pripremanju terorističkih aktivnosti u Carigradu kako bi se europska javnost upozorila na vrlo teško stanje makedonskog i bugarskog stanovništva pod turskom vlašću. Sudjelovao je i u tzv. Solunskim atentatima 1903., između ostalog, prilikom miniranja francuskog broda u solunskoj luci. Nakon toga je uhvaćen i zatvaran po turskim zatvorima, da bi 1906. bio doživotno prognan u Afriku. Dvije godine kasnije, odlukom Kemala Paše Atatürka, amnestiran je zajedno s drugim političkim zatvorenicima. Kako je potjecao iz imućne obitelji nastavio je školovanje u Bruxellesu na tamošnjem Pravnom fakultetu, gdje je ubrzo diplomirao. Po završetku studija odlazi u Sofiju, sudjeluje u I. svjetskom ratu kao pripadnik bugarske vojske, a nakon rata ostaje živjeti u Bugarskoj aktivno sudjelujući u političkom životu i vodstvu VMRO-a. Zbog nesuglasica u toj organizaciji, tridesetih godina se posvećuje radu u struci. U Sofiji radi kao pravnik i sudski inspektor, a zatim kao novinar. U to vrijeme je napisao i knjigu pod naslovom Vo Makedonija pod robstvo u kojoj je opisao djelovanje solunskih atentatora. Potkraj 1940. godine uhapšen je od bugarske policije zbog komunističke djelatnosti i suradnje sa sovjetskom tajnom službom, te osuđen na smrt. Ipak, kazna je odlukom Cara Borisa preinačena u 15 godina zatvora. Nakon promjene političkih prilika u Bugarskoj potkraj 1944. i izlaska iz zatvora pristupa osnivanju brigade "Goce Delčev" i odlazi u oslobođeno Skopje. U travnju slijedeće godine izabran je za člana prve makedonske vlade u kojoj je imenovan ministrom pravosuđa. Nakon objavljivanja Rezolucije Informbiroa 1948., uhapšen je u Zagrebu (prilikom posjete obitelji), te sredinom slijedeće godine sproveden u "kućni pritvor" u Bitolu, gdje je i umro pod nerazjašnjenim okolnostima potkraj siječnja 1951. godine.

Place:

Skoplje (Makedonija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Makedonski

Status:

Aktivno

Time of action:

1882-1951 g.

Functions:

Socijalist i revolucionar.